

Dr. Fazekas Sándor
vidékfejlesztési miniszter
Vidékfejlesztési Minisztérium
1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.
Fax: 795-2000

Budapest, 2011-10-26
Tárgy: vidéki kistelepülések szennyvízkezelése

Tisztelt Miniszter Úr!

Környezeti Tanácsadó Irodánkat többen megkeresték vidéki kistelepülések, üdülőterületek szennyvíz-kezelésének ügyében.

Magyarországon sokáig óriási szakadék volt a vezetékes vízellátás és a csatornahálózat kiépítése között. Az elmúlt időszakban azonban hatalmas szennyvíztisztító- és csatornarendszerek épültek ki ezermilliárdos nagyságrendű uniós támogatással. Jobbára sűrűn lakott, városias környezetre kifejlesztett technológiákat, műszaki megoldásokat alkalmaztak a kiépítésnél. A szennyvíztisztítás következtében jelentősen csökkent a talajszennyezés, javult a vizek állapota.

Hiba volt azonban, hogy a beruházás méretgazdaságossága érdekében sokszor kisebb, távolabbi településeket is hozzákapcsoltak a városi rendszerekhez. Megnőtt az üzemeltetés energiaigénye, és az állandóan növekvő díjak nem állnak arányban a vidéken élők alacsony jövedelemtermelő képességével. (Lásd a melléklet táblázatát.)

A kisebb települések önkormányzatai nincsenek felkészülve a közműberuházások önálló lebonyolítására. Ehhez nem kapnak segítséget az amúgy is leterhelt környezetvédelmi felügyelőségektől sem. Ráadásul a szennyvíz minőségére vonatkozó nemzeti szabályozás is a nagy rendszereknek kedvez. A természetközeli szennyvízkezeléssel foglalkozó kevés számú hazai vállalkozásnak pedig nincs kapacitása ahhoz, hogy megfelelő módon eljuttassa az információkat az önkormányzatokhoz.

A természetközeli szennyvíztisztítást, illetve a decentralizált, folyamatos energiafogyasztás nélkül működő helyi tisztítóberendezéseket, víztakarékos bio-WC-eket elterjedten alkalmazzák a nálunk jóval fejlettebb nyugat-európai országokban. Ezzel nemcsak energiát és vizet lehet megtakarítani, de munkahelyek is létrejönnek a kistelepüléseken, megújuló energiát termelhetünk (energiaerdő), és mérsékelni lehet a lakhatási költségek növekedését is. (Mellékeljük a tárgyban írt legutóbbi cikkünket.)

Kérjük Miniszter Urat, hogy támogassa a vidéki térségek adottságaihoz igazodó szennyvízkezelési megoldások elterjesztését. Szíves válaszát várjuk.

Üdvözlettel:

Beliczay Erzsébet
elnökhelyettes

Lukács András
elnök

Másolatban kapják:

- Dr. Ángyán József államtitkár, Vidékfejlesztési Minisztérium
- Bencsik János államtitkár, Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- Dr. Illés Zoltán államtitkár, Vidékfejlesztési Minisztérium

Melléklet:

Cikk a szennyvízkezelésről

Egy lépés előre, kettő hátra a szennyvíztisztításban?

Egyre elviselhetlenebb terheket rónak a vidéki lakosságra a növekvő víz- és csatornadíjak. A Levegő Munkacsoport ismételten figyelmeztetett arra, hogy nem szabadna a városokra kifejlesztett szennyvíztisztítási technológiákat a ritkán lakott vidéki területekre is kiterjeszteni. Van fenntartható megoldás a szennyvízkezelésre, olyan, amely nemhogy vinné, de hozza a pénzt a településre: zöld energiát termel és munkahelyeket hoz létre.

A rendszerváltás idején hatalmas különbség volt a kiépített vezetékes vízhálózatok és a szennyvíz kezelése között. Az EU ezermilliárdos támogatásával nagy iramban indult meg a csatornázás és a szennyvíztisztítás a településeken. A kedvező hatások vitathatatlanok. Jelentősen javult például a Balaton vagy újabban a Duna vízminősége. Sajnos azonban a folyamat eltorzult. Sok kilométeres, átemelő szivattyús szennyvíz-szállító csővezetékeket építettek egyik településről a másikra annak ellenére, hogy sokan kezdettől fogva figyelmeztettek: értelmetlenül drága a sűrűn beépített városokra kifejlesztett szennyvíztisztítási technológiák kiterjesztése a ritkábban lakott településrészekre.

Németországban 80 százalék feletti volt a szennyvízkezelés már a kilencvenes években, de közel 40 százalékban természetközeli vagy egyedi, decentralizált rendszereket alkalmaztak. A német jogszabályi háttér ugyanis lehetővé teszi a tisztítás differenciálását a helyi adottságok és a keletkező szennyvíz mennyisége alapján. A hazai probléma részben [félreértelmezésen alapszik](#): az EU nem szennyvíztisztítást, hanem szennyvízkezelést ír elő. Városias környezetben nagy mennyiségű a keletkező lakossági folyékony hulladék, azonban faluhelyen a mezőgazdaságban alkalmazott kemikáliákhoz képest kisebb a súlya.

A nagy, városias szennyvíztisztító rendszerek építésében érdekelt vállalkozások készen viszik a megoldást, leveszik a szervezés gondját a kis önkormányzatok válláról. Az már csak később, az üzemeltetéskor derül ki, hogy valójában mekkora teher a rendszer működtetése, fenntartása. Egyes szakaszokon kevés a víz, a csatornák bedugulhatnak, időről időre vezetékes víz közvetlen hozzáadásával kell őket átmosni. A dimbes-dombos helyszínekről pedig csak energiaigényes átemelő szivattyúkkal oldható meg az elvezetés.

A csatornázott területekről a vizet (esetenként a burkolt felületekre hulló csapadékot is) nagy távolságba viszik el, miáltal fokozatosan lejjebb süllyed a vízadó réteg. [Ligetvári Ferenc professzor hívta fel a figyelmet](#) arra, hogy például Kecskemét térségéből évente mintegy 6 millió köbméter, többé-kevésbé tisztított vizet vezetnek be a Tiszába ahelyett, hogy a területen tartanák. De nem kevésbé káros a rosszul megválasztott technológia szociális problémája (ld. a táblázatot a cikk végén). Hogyan várható el például egy kisnyugdíjastól, hogy köbméterenként 800-1400 forintos víz-csatorna díjat fizessen?

2014-ben újabb szakasz kezdődik az EU strukturális és kohéziós alapjainak felhasználásában. Sok kedvezőtlen tapasztalat van arról, hogy a beruházásoknál háttérbe szorul a karbantartás, valamint az üzemeltetés és az EU által folyamatosan hangsúlyozott **megfizethetőség**. Emellett a pályázatokhoz megkövetelt, az általános bizalmatlanság és a közpénzekkel kapcsolatos korrupciók miatt túlbonyolított adminisztrációs terhek elszívják az erőt az innovációtól. Egyszerűbb egy bejáratott, nagy volumenű rutinmegoldással támogatást szerezni. Kívánatos lenne, ha a 2014-2020 közötti új fejlesztési ciklusban komolyan vennék a fenntarthatóságot és az éghajlatváltozásra történő felkészülést. Például egy szennyvízprojektnél a beruházási, valamint várható működtetési költségeket is településrészenként kellene vizsgálni.

Ott, ahol erre megfelelő terület áll rendelkezésre, a szennyvizet energiaültetvényre érdemes vezetni. Ezzel garantálható, hogy a szennyvíz anyagai nem jutnak be az élelmiszerláncba, ugyanakkor ugrásszerűen megnő az így öntözött faültetvények biomassza-termelése és a

tápanyagban szegényebb talajon is. Második évtől kezdve az ilyen energiaültetvények már nyereséget hozhatnak, aminek az esélyét tovább növeli, hogy a telepítéshez központi támogatást is lehet nyerni. Ez támasztják alá [Vermes László professzor és munkatársainak tapasztalatai](#) is. Felhívjuk még a figyelmet [Országgh József munkásságára](#) is, aki munkatársaival kiterjedten foglalkozik a települési vizek kérdéskörével.

A víz a XXI. század egyik kulcskérdése. Nagyobb közérdeklődésre, szakmai és társadalmi vitákra, [széleskörű ismeretekre](#), komplexitásra és sokkal több innovációra lenne szükség a vízkezeléssel kapcsolatban városi és vidéki területeken egyaránt.

Budapest, 2011. október

Beliczay Erzsébet
a Levegő Munkacsoport elnökhelyettese

Megőrzi-e vonzerejét az Angyali-sziget?

Nemrég megkereste a Levegő Munkacsoport Környezeti Tanácsadó Irodáját egy hölgy, akinek családja ősidők óta a Ráckevei Duna-ágban, az Angyali-szigeten tölti a szabadidejét. A sziget csak csónakkal közelíthető meg, és ezért eddig meg tudta őrizni páratlan természeti adottságait. [Többször fölmerült](#) az elmúlt években, hogy betör ide is a civilizáció (lakóparkok, kaszinók, bevásárlóközpontok, jachtkikötők), de mindeddig sikerült a puritán, természetes körülményeket előnyben részesítő üdülők számára megőrizni a területet. Mai napig érvényes [Bodrossy Félixnek](#) 1965-ben humorral és szeretettel elkészített rövidfilmje a *Víkendsziget*, amely a hatvanas évek „vasárnapi horgászait” és a sziget élővilágát örökíti meg. (Nagy dolog ez, hiszen például [Homoki Nagy István filmjeit](#) a szakértők szerint nem lehetne újraforgatni, mivel az ötven évvel ezelőtti természeti gazdagságnak mára csak a nyomai maradtak fenn hazánkban.)

Most azonban újabb veszély fenyegeti a sziget partján álló óriási tölgyeket, galériaerdőt, mivel csatornázni tervezik a szigetet, és bekötni a rendszert a Duna túlsó partján álló szennyvíztisztítóba. Ez a nagy beruházási és üzemeltetési költségek mellett azzal is jár, hogy a főgyűjtő vezeték nyomvonalában álló fákat kivágják, és a hatalmas földmunkákkal megbolygatják az élőhelyeket. Mi szükség van ilyen technológiára egy mai napig többségében víkendezők lakta területen? Egyetértünk azzal, hogy a szennyvizet a szigeten is kezelni kell, de [több megoldás is van](#) arra, hogy ez a természeti környezet veszélyeztetése nélkül történjen. Már ma is vannak a szigeten telkek, ahol [egyedi víztisztítót telepítettek](#). A szennyvíztisztításra is igaz, hogy olyan rendszert kell kialakítani, amely megőrzi a természeti értékeket a jövő nemzedékeinek, akik a dédapáik által élvezetthez hasonló természetes környezetet szeretnének a szigeten találni.

A víz- és csatornadíjak alakulása (országos átlag) 1994 és 2010 között

Év	Vízdíj Ft/m ³	Csatornadíj Ft/m ³	Együtt Ft/m ³	Együtt 1994=100	Fogyasztói árindex (infláció) 1994=100
1994	47	32	79	100	100
1995	59	42	101	128	128
1996	74	54	128	162	158
1997	91	69	160	203	187
1998	108	83	191	242	214
1999	124	97	221	280	236
2000	138	110	248	314	259
2001	152	122	274	347	282
2002	161	132	293	371	297
2003	172	146	318	403	311
2004	190	174	364	461	333
2005	209	195	404	511	345
2006	223	212	445	563	358
2007	252	247	499	632	387
2008	273	278	551	697	410
2009	300	307	607	768	427
2010	301	328	629	796	448
2011*	317	364	681	862	

Forrás: KSH, illetve saját számítások

*2011. áprilisi adatok

